

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 5
วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2566

การจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

Knowledge Management of Academic Administration in Educational Institutions

จักรกฤษณ์ ศรีดาจันทร์ และวิภาดา ประสารทรัพย์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: s65561802025@ssru.ac.th, wipada.pr@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เนื่องจากการศึกษาถือว่าเป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กไทย เพิ่มต้นทุนทางความคิด การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และส่งผลให้คนที่มีคุณภาพของสังคมให้แก่ประเทศ โดยการจัดการศึกษานั้นควรมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการจัดการศึกษาที่เน้นให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีคุณธรรม โดยอาศัยกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน เน้นความรู้ความสามารถ ทักษะที่สามารถใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งการจัดการเรียนรู้นั้นต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาต้องประยุกต์ให้เกิดการบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นสหวิทยาการ เพื่อให้การศึกษาสอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการของผู้เรียน และชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด และเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ จึงต้องมีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบ นอกจากนั้นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต และเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความก้าวหน้าที่ทันสมัยในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: การจัดการความรู้, การบริหารงาน, งานวิชาการในสถานศึกษา

Abstract

This academic article will be prepared to organize education and knowledge for scholars. Sometimes education is considered to require a better quality of life for Thai people. increase the cost of thinking Try out the learning process and to whom. The neighbors always come to the country. The education should be included in what the community is to study the lesson and do not forget to try again. against the following sections of the main knowledge topic. An ability, a skill that can be used to manage where learning takes priority. Those

involved in the learning must compare the subjects to other subjects in an interdisciplinary way to provide education for the needs of most subjects and local communities. and to help organize There are currently available monitoring methods for side effects.

Keywords: knowledge management, administration, academic work in educational institutions

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องมีการจัดการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีเนื้อหาสาระสำคัญซึ่งเป็นแนวการจัดการศึกษาของประเทศ ซึ่งในการจัดการศึกษานั้นต้องคำนึงถึงการพัฒนาคอนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ประกอบกับการจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงผู้เรียนทุกคนเป็นสำคัญ มีความสามารถในการเรียนรู้ที่พัฒนาตนเองได้ และกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ และสืบเนื่องจากทางกระทรวงกำหนดให้กระจายอำนาจการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management : SBM) และการจัดการศึกษา ทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการบริหารของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้โรงเรียนเป็นองค์กรหลักในการปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยกระจายไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในพื้นที่โดยตรง มุ่งเน้นในการบริหารจัดการการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ชุมชน ท้องถิ่นต้องเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาเกิดความก้าวหน้ามีความเข้มแข็งในการบริหารคุณภาพการศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านผู้เรียน ครูผู้สอนหรือสถานศึกษา ย่อมเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโดยตรง การบริหารงานวิชาการประกอบด้วยงานหลายอย่างสิ่งสำคัญของงานด้านวิชาการ คือ หลักสูตรเป็นตัวกำกับงานด้านวิชาการขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการนำไปใช้ในแต่ละสถานศึกษา ทำให้ผลที่ปรากฏแตกต่างกันไป

งานวิชาการ ถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา เพราะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงมาตรฐาน และคุณภาพของสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการมีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา วางแผนงานด้านวิชาการ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องที่จำเป็น และควรพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับงาน

วิชาการมีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านงานวิชาการมากที่สุด และการพัฒนาด้านงานวิชาการ ควรพัฒนาให้ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งการบริหารงานวิชาการจะให้สัมฤทธิ์ผลเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับผู้เกี่ยวข้องกับงานด้านวิชาการในสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้ บรรลุ วัตถุประสงค์

แนวคิด และทฤษฎีการจัดการความรู้

1. ความหมายการจัดการความรู้

มหาวิทยาลัยมหิดล (2561) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคล หรือ เอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบเพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุด ได้แก่ ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เกิดจากประสบการณ์ และ ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผลผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์จนเป็นหลักทั่วไป นำมารวบรวมและถ่ายทอดผ่านวิธีต่างๆ

วิภาดา เวทย์ประสิทธิ์ (2563) กล่าวว่า การจัดการความรู้ เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ทั้งในตัวบุคคลและเอกสารต่าง ๆ มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถใช้ความรู้นั้น ในการพัฒนาตนเองทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และนำความรู้นั้นมาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เซอร์ลีย์และกรีน (2548) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการ ซึ่งเป็นการจัดระเบียบเพื่อ สร้างสรรค์องค์การและใช้ความรู้เพื่อสนับสนุนและปรับปรุงองค์การ

จากความหมายของการจัดการความรู้ที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า

การจัดการความรู้เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์ หรือจาก กระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ ที่มีอยู่ในตัวบุคคล เอกสาร สามารถนำมาปรับประยุกต์ และ พัฒนาให้เกิดเป็นระบบที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ทุกคนในองค์กรนั้น ๆ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. ความสำคัญการจัดการความรู้

ประพนธ์ ผาสุกยิต (2547) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นแนวคิดการจัดการสมัยใหม่ที่มองใน องค์กรเป็นสินทรัพย์อันมีค่า เนื่องจากกระแสโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วองค์กรต่าง ๆ จึงต้องมีการ ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงนั้น เพื่อสามารถที่จะผลักดันให้องค์กรอยู่ได้ด้วยสถานะแวดล้อมที่มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างมาก

ณพศิษฐ์ จักรพิทักษ์ (2552) กล่าวว่า การจัดการความรู้ช่วยในการพัฒนาต่อยอดทักษะในการแก้ปัญหาขององค์กร โดยการรวบรวมประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการจัดการความรู้ทำให้องค์กรเพิ่มความสามารถในการแก้ไขปัญหาในงานสำคัญ ๆ ขององค์กรที่ต้องการความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ จากความสำคัญของการจัดการความรู้ที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า

ความสำคัญของการจัดการความรู้ เป็นส่วนที่ช่วยพัฒนาบุคคล หรือหน่วยงานให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้ ประสบการณ์มาถ่ายทอดให้กับบุคคลที่ขาดทักษะในการทำงานเฉพาะด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ได้อย่างต่อเนื่องทันต่อสถานการณ์ในยุคปัจจุบันที่มีการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคคล และหน่วยงาน

3. กระบวนการของการจัดการความรู้

วิจารณ์ พานิช (2549) กล่าวว่า การจัดการความรู้สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่ การบรรลุเป้าหมายของงาน การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาคน การบรรลุเป้าหมายการพัฒนางานองค์กรไปเป็นองค์กรเรียนรู้ และการบรรลุการเป็นชุมชนเป็นหมู่คณะ การกำหนดความรู้หลักที่จำเป็นหรือสำคัญต่องานหรือกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กร การเสาะหาความรู้ที่ต้องการ การปรับปรุง ดัดแปลง หรือสร้างความรู้บางส่วน ให้เหมาะต่อการใช้งานของตน

มาร์ควอตท์ (2545) ได้กล่าวว่า กระบวนการจัดการความรู้ ได้แก่ การแสวงหาความรู้ (Acquisition) ในการเลือกข้อมูล และสารสนเทศจากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร การสร้างความรู้ (Creation) ในการพัฒนาความรู้ใหม่ หรือนวัตกรรม การจัดเก็บความรู้ (Storage) เป็นการจัดเก็บระบบข้อมูล และการนำไปเก็บไว้สร้างคุณค่าของความรู้ให้ถ่ายทอดการเข้าถึงของบุคลากรที่สามารถนำไปใช้ได้ตลอดเวลา และทุกสถานที่ การวิเคราะห์และการทำเหมืองข้อมูล and Data Mining) เป็นเทคนิคในการวิเคราะห์ข้อมูล การปรับโครงสร้างและการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลต่างๆ การจัดกลุ่มการสรุปหาร่วมสำคัญ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล การถ่ายโอน และการเผยแพร่ความรู้ (Transfer and Dissemination) เป็นเทคนิค วิธีการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภายในบุคคลที่มีการเคลื่อนย้ายข้อมูลสารสนเทศ และความรู้ทั้งที่มีเป้าหมาย และไม่มีเป้าหมายทั้งหมดในองค์กร

4. องค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้

สุกิจ แดงมีแสง และยงยุทธ อิมอุไร (2547) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่มีการนำเอาความรู้มาใช้ในการพัฒนาองค์กร ประกอบด้วย การกำหนดความรู้ที่ต้องการใช้ (Define) โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กรมากำหนดความรู้ที่ต้องการใช้ การสร้างความรู้ (Create) โดยผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเกิดขึ้นทั้งก่อนลงมือทำงานระหว่างการทำงาน และสรุปประมวลประสบการณ์หลังจากการทำงาน การระดมสมอง (Brain storming) การอภิปราย (Discussion) การเสาะหา และยึดกุมความรู้ (Capture) เป็นการเสาะหา และยึดกุมความรู้ที่กระจัดกระจาย หรือแฝงอยู่ตามที่ต่าง ๆ มา

ใช้ประโยชน์และดำเนินการอย่างสม่ำเสมอจนเกิดทักษะ และความชำนาญ การกลั่นกรอง (Distill) มีการกลั่นกรองและจัดระบบระเบียบของความรู้ โดยการจัดทำ ระบบสารความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ (Sharing) มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้พนักงานในองค์กร มีการแลกเปลี่ยนความรู้

Franklin (2548) กล่าวว่า ความสำเร็จการจัดการความรู้เกิดจากการผสมผสานการทำงานระหว่างองค์ประกอบของการจัดการความรู้ ประกอบด้วย คน กระบวนการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้ คน (people) เป็นกลยุทธ์หลักที่องค์กรใช้เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันมุ่งที่ความสามารถของคนในองค์กรที่จะสร้างนวัตกรรม และมีความคล่องตัวที่จะปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ตามสภาวะการณ์ การพัฒนาคนในองค์กรจึงมีความสำคัญอันดับแรก กระบวนการ (process) เป็นกระบวนการของการจัดการความรู้ ประกอบด้วยแนวทาง และขั้นตอนของการจัดการความรู้ แล้วนำความรู้้นั้นมากำหนดโครงสร้าง รูปแบบ และตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำมาผลิตและเผยแพร่ เทคโนโลยีสารสนเทศ (technology) เป็นการจัดการความรู้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็น เครื่องมือ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของความรู้ในองค์กรให้เป็นความรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อบุคคลนั้น ในเวลา และรูปแบบที่บุคคลนั้นต้องการ

จากองค์ประกอบของการจัดการความรู้ที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า

การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่มีการนำเอาความรู้ที่เกิดจากการผสมผสานการทำงาน เช่น การระดมสมอง การอภิปราย การเสาะหาความรู้ นำมาประยุกต์ในการพัฒนาคน กระบวนการ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการพัฒนาองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และการบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายการบริหารการศึกษา

ถวิล เกษสุพรรณ (2552) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการ ทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ ทางการศึกษาที่บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันดำเนินงาน โดยใช้ทรัพยากรการบริหารเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของสังคมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สมเดช สาวันดี (2553) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การใช้ศาสตร์ และศิลปะในการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกระบวนการเรียนรู้ และความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. ความความสำคัญของการบริหารการศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช (2554) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารการศึกษาเป็นการบริหารจัดการที่มีระบบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการมีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผล การศึกษาเที่ยงตรง และเชื่อถือ

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 5
วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2566

ครรชิต มาลัยวงศ์ (2557) กล่าวว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญมาก เพราะการศึกษาจะทำให้คนในประเทศแข่งขันกับคนในประเทศอื่น ๆ ได้ หากประเทศใดได้นักบริหารการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจงานด้านการศึกษา และผลกระทบของการศึกษาต่อความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศชาติ

3. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

บรรจบ บุญจันทร์ (2556) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร และสมาชิกในองค์กร เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2557) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

จรุณี เก้าเอี้ยน (2557) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานกับคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร

4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ในมาตรา 9 ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา โดยแบ่งขอบข่ายงานบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) กล่าวว่า การบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการ การศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี ซึ่งที่เรียกทั่วไปว่าธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหาร และจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลหลักการดังกล่าว ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

1. ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

เกรียงไกร ปรีธรรมมัง (2551) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึงการดำเนินกิจการ หรือการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตาม

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 5
วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2566

พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งทุกฝ่ายต้องเกี่ยวข้อง ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และให้ถือว่า การบริหารงานวิชาการนี้เป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน

กมล ภูประเสริฐ (2555) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการภายในสถานศึกษา หมายถึง การรายงาน ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังนั้น ประกอบด้วยงานหลาย ๆ ด้าน สถานศึกษาจะต้องนำหลักสูตรแกนกลางมา จัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และพัฒนาในส่วนของความเป็นท้องถิ่น ให้ปรากฏอยู่ในหลักสูตรของสถานศึกษาด้วย นอกจากนี้งานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งมีการ เปลี่ยนแปลง กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญ ผู้เรียนรู้ด้วยการลงมือ ปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิด การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ในขณะเดียวกันกระบวนการวัดประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษา จะต้องใช้วิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพความเป็นจริงมากขึ้น

2. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

วิไลพร อภิบาลศรี (2551) กล่าวว่า ความสำคัญของงานบริหารวิชาการ หมายถึง งานที่ ผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นผู้นำครุในด้านวิชาการ ส่งเสริม และพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเยาวชนให้ เจริญงอกงามในทุกด้าน และเป็นพลเมืองดีของสังคมให้เกิดผลตามจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สมใจ ไชโยภักดิ์ (2553) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญ ของการ บริหาร ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เพราะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพ นักเรียน และควรให้ เวลาในการบริหารมากกว่าการบริหารด้านอื่น ๆ เป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการ ดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพ และการบริหารงานวิชาการจะเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จให้เห็นถึงคุณภาพ และประสิทธิภาพ ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น

เฮอร์ซีย์ แบลนชาร์ด และจอห์นสัน (2550) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่ปฏิบัติกับ บุคคลในสถานศึกษา โดยอาศัยบุคคลทั้งรายบุคคล และกลุ่มบุคคลเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหน่วยงาน

3. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการ เรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วัยรุ่น องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัด การศึกษา

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 5

วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2566

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ขอบข่าย และภารกิจงานด้านการวัด และ ประเมินผลการเรียนรู้วิชาการ เป็นการพัฒนา หรือการดำเนินการเกี่ยวกับการเกี่ยวกับการให้ความเห็น การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การรักษาน การพัฒนาการบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทาง วิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น การส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัด การศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การพัฒนา และใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

อุทัย บุญประเสริฐ (2557) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ว่า สถานศึกษา ควรมีการดำเนินการ 6 ประการ คือ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการ สอน การพัฒนาส่งเสริมทางด้านวิชาการ การวัดผลและประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน และ การประเมินผลงานวิชาการ

สรุป

การจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา เพราะช่วยให้มาตรฐาน และคุณภาพของสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หากผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ ความสามารถ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดการศึกษาจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านวิชาการ อย่างเป็นระบบ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยสามารถวางแผน แก้ปัญหา ตัดสินใจ วัดและ ประเมินผล เพื่อนำจุดบกพร่องมาแก้ไขให้ทางด้านวิชาการในสถานศึกษาได้บรรลุ วัตถุประสงค์ ตามเป้าหมาย ที่ได้วางแผนดำเนินการไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การศึกษาถือว่าเป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนา คุณภาพชีวิตของเด็กไทย เนื่องจากเป็นการเพิ่มต้นทุนทางความคิด การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และส่งผลให้คน ที่มีคุณภาพของสังคมให้แก่ประเทศ โดยการจัดการศึกษานั้นควรมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของการจัด การศึกษาที่เน้นให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีคุณธรรม โดยอาศัยกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ หลากหลายให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน เน้นความรู้ ความสามารถ ทักษะที่สามารถใช้ได้ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งการจัดการเรียนรู้นั้นต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาต้อง ประยุกต์ให้เกิดการบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นสหวิทยาการ เพื่อให้การศึกษาสอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการของผู้เรียน และชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กิติมา ใจปลื้ม, นิลาวัดณ์ จันทะรังสี และ คณະ. (2564). การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 8(6), 49-50
- ธีระรัตน์ คันธวงศ์, การศึกษาการบริหารงานการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2560) หน้า 8-17.
- ปิยภัทร ทองพรม, การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2562) หน้า 28-93.
- ภวนันท์ชัย สวัสดิ์สละ, การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌิมศึกษา เขต 26, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2563) หน้า 13-56.
- ยุพา พรหมแย้ม, การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำนวยการบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2562) หน้า 18-69.
- สุธรรม สิกขาจารย์, ทศนีย์ ช่อเทียนทิพย์ และ คณະ. (2562). การทบทวนแนวคิดการจัดการความรู้ในองค์กร. วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐ และ เอกชน, 1(1), 13-25.
- อุสา สุทธิสาคร, เอกธิป สุขวารี และ คณະ. (2564). การเรียนรู้ และการจัดการความรู้ของชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินในกรุงเทพมหานคร. วารสารรัชต์ภาคย์, 15(43), 249-250.
- Chen, L. Y. (2004). An examination of the relationship among leadership behaviors, knowledge sharing and organizations' marketing effectiveness in professional service firms that have been engaged in strategic alliances. Doctoral dissertation, Business Administration, Graduate School, The Nova Southeastern University.
- Chong, S. C., & Choi, Y. S. (2005). Critical factors in the successful implementation of knowledge management. Retrieved from <http://www.tlinc.com/artic 190. html>.
- Davenport, T., & Probst, G. (2002). *Siemen' s knowledge journey*. Berlin: John Wiley & Son. Boston: Harvard Business School Press.
- Devenport, T. H, de Long, D. W., & Beers, M. C. (1998). Successful knowledge management project. *Sloan Management Review*, 39, 43- 57.

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 5
วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2566

Debowski, S. (2006). Knowledge management. Singapore: Seng Lee Press Pte.

DiBella, A. J., & Nevis, E. C. (1998). How organizations learn: An integrated strategy for